

วิทยานิพนธ์เรื่อง ชะล่าและซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชะล่าที่เกี่ยวกับสุขภาพในแง่มุมมองของความสัมพันธ์กับปริบท เพื่อศึกษาซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพในแง่มุมมองของความสัมพันธ์กับปริบท และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของชะล่ากับซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลชะล่าและซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพจากข้อมูลมุขปาฐะจาก 2 พื้นที่ใหญ่ คือ อาณาจักรล้านช้างและอาณาจักรล้านนา โดยเก็บรวบรวมชะล่าที่เกี่ยวกับสุขภาพจากข้อมูลมุขปาฐะจากอาณาจักรล้านช้าง ดังนี้ จังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครพนม จังหวัดอุดรราชธานี และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากเขตนครหลวงเวียงจันทน์ แขวงเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง และเก็บรวบรวมซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพจากข้อมูลมุขปาฐะจากอาณาจักรล้านนา ดังนี้ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดลำปาง และจังหวัดน่าน

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมชะล่าที่เกี่ยวกับสุขภาพได้จำนวน 333 ข้อ และเก็บรวบรวมซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพได้จำนวน 365 ข้อ ผลการศึกษาชะล่าและซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพ พบว่ามีชะล่าและซัดที่มีความสัมพันธ์กันจำนวนมาก สาเหตุที่ชะล่าและซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากเกิดการเคลื่อนไหวทางศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา วรรณกรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิทยาการแขนงต่างๆ ตั้งแต่สมัยพระเจ้าโพธิสาลราช กษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านช้าง ผู้ได้อภิเษกสมรสกับเจ้านางยอดคำทิพย์ พระราชธิดาของพญาเกศเชษฐาราช กษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านนา จนกระทั่งถึงสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ผู้เป็นพระราชโอรสของทั้งสองพระองค์ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชเป็นกษัตริย์ที่ได้ปกครองทั้งสองอาณาจักร โดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชได้ปกครองอาณาจักรล้านนาก่อนในช่วงปี พ.ศ. 2089-2090 และได้ปกครองอาณาจักรล้านช้างในช่วงปี พ.ศ. 2091-2114 การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าชะล่าและซัดต่างมุ่งเน้นให้คนในสังคมล้านช้างและล้านนาเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ หากผู้ใดประพฤติปฏิบัติตามชะล่าและซัดได้ ผู้นั้นจะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรงสมบูรณ์ การที่มนุษย์มีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดีส่งผลให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในครอบครัว ชุมชน สังคม และโลก ได้อย่างมีความสุข ชะล่าและซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพยังได้สะท้อนสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ คติความเชื่อ ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมของคนในสังคมล้านช้างและคนในสังคมล้านนา ตั้งแต่อดีตสืบมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ชะล่าและซัดยังเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ควบคุมความประพฤติและเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของคนในสังคมล้านช้างและคนในสังคมล้านนา ชะล่าและซัดที่เกี่ยวกับสุขภาพนับเป็นภูมิปัญญาของชาวล้านช้างและชาวล้านนาที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป

This dissertation investigates the healthy taboo which related to the context and to study the combination of taboo and health. The data was from the oral tradition at 2 areas which are Lanchang and Lanna. Those from Lan Chang are Loei, Khonkaen, Nakhonpanom, Ubonrachthani, Vientiane Municipality, Vientiane and Luangprabang in Lao and those from Lanna are Chiangrai, Chiangmai, Payao, Lampang, and Nan.

The data for analysis was from 333 healthy Kalum-taboos and 365 Kheud-taboos. The result of study is Khalum and Khued is related because two areas – Lan chang and Lanna-was merged together in art, culture, language, literature, tradition, belief, and disciplinary which started from Phothisalaraj, the king of Lanchang, who married with Yodkhamthip princess who is Ketchettharaj King's daughter. Period of King Chaichetthathiraj who is Phothisalaraj and Yodlhamthip' son, he ruled both Lanna (1546-1547) and Lan Chang (1548-1571).

This investigates shows that khalum and kued in Lanchang and Lanna is the rule for being. People follow the rule will be healthy and happy. Then they could be peaceful in society and world. Moreover, khalum and keud in healthy reflects the living, belief, tradition, and culture of Lanchang and Lanna from the past until nowadays. Khalum and keud is the rule for society control and sometime these are the norm of people being. Khalum and keud for healthy is also the wisdom of Lanchang and Lanna people which is valuable and self-respecting.